

ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΑΥΓΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 2014

Η ΚΘ΄ Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων και η Επιστημονική Ομάδα των Ανασκαφών Αυγής οργανώνουν για πέμπτη χρονιά εκπαιδευτικές δράσεις με αφορμή την αρχαιολογική έρευνα στο Νεολιθικό Οικισμό Αυγής Καστοριάς. Οι δράσεις απευθύνονται τόσο σε νηπιαγωγεία, όσο και σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου και πραγματοποιούνται στους χώρους του Κέντρου Τεκμηρίωσης των Ανασκαφών Αυγής, στην Αυγή Καστοριάς. Ο χαρακτήρας των δράσεων είναι **βιωματικός**, καθώς τα παιδιά εξερευνούν πτυχές της νεολιθικής ζωής μέσα από τον άμεσο χειρισμό υλικών και αντικειμένων, ανάλογων με τα νεολιθικά παραδείγματα, μετουσιώνοντας -με τη διακριτική καθοδήγηση των εκπαιδευτών αρχαιολόγων- την εμπειρία σε δημιουργική έκφραση και γνώση. Τα προγράμματα διαρκούν 2-4 ώρες (μεσολαβεί διάλειμμα), ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών, τις δράσεις που θα επιλεγούν και τον διαθέσιμο χρόνο του κάθε σχολείου. Κατόπιν συνεννόησης υπάρχει δυνατότητα προσαρμογής και σύνδεσης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με τα διαθεματικά προγράμματα (projects) στα οποία εστιάζει κάθε τάξη τη δεδομένη σχολική χρονιά.

Το 2013 ήταν μια ιδιαίτερα επιτυχημένη χρονιά για την εκπαιδευτική δραστηριότητα των Ανασκαφών Αυγής, καθώς διαμορφώθηκε ένα πολύμορφο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που παρέχει μια ποικιλία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Τις δράσεις παρακολούθησαν σε διάστημα δύο (2) μηνών περισσότεροι από 700 μαθητές της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς, καθώς και 75 μαθητές από το 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων. Επίσης, την περασμένη χρονιά οι Ανασκαφές Αυγής συμμετείχαν στις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΕΗΠΚ) 2013 με ένα διήμερο βιωματικών δράσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Πλατεία και στο πρώην Δημοτικό Σχολείο της Αυγής. Οι δράσεις είχαν ως θέμα τη νεολιθική τροφή, ειδικότερα τον εξοπλισμό της προϊστορικής κουζίνας και τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτήν.

Για το **2014** προγραμματίζονται οι ακόλουθες δράσεις:

▪ Στην Αυγή των Πρώτων Αγροτών

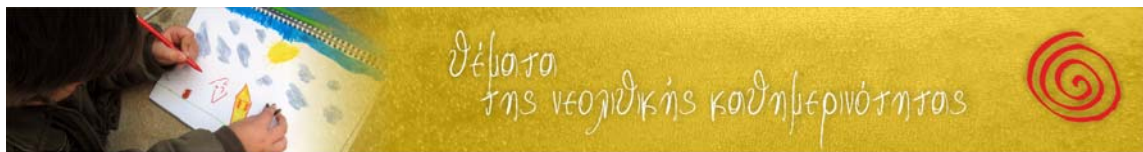
[Προτείνεται για μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού]

Για πέμπτη χρονιά συνεχίζεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «**Στην Αυγή των Πρώτων Αγροτών**», εμπλουτισμένο με νέο περιεχόμενο. Στο πρόγραμμα, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις μεθόδους και πρακτικές που χρησιμοποιούν οι αρχαιολόγοι για να κατανοήσουν και να 'ζωντανέψουν' το παρελθόν. Θα ταξιδέψουν στη μακρινή περίοδο της Προϊστορίας και θα γνωρίσουν καλύτερα τη Νεολιθική Εποχή (περίπου 6500-3500 π.Χ.), τις καθημερινές συνήθειες των ανθρώπων, τα υλικά που χρησιμοποιούσαν και τα αντικείμενα που κατασκεύαζαν. Θα γνωρίσουν το Νεολιθικό Οικισμό της Αυγής, τα σπίτια, τις αυλές και τα ευρήματά τους. Το πρόγραμμα πραγματοποιείται με την ενεργή συμμετοχή των παιδιών, καθώς σε όλη τη διάρκεια του εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις και τις ιδέες τους για όσα παρακολουθούν, ενώ με τη βοήθεια των αρχαιολόγων-εκπαιδευτών καταθέτουν τη δική τους ερμηνεία για το αρχαιολογικό υλικό.

▪ Θέματα της νεολιθικής καθημερινότητας

[Προτείνεται για μαθητές Δ', Ε' & Στ' Δημοτικού & Γυμνασίου]

Μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομαδική δραστηριότητα τα παιδιά εμβαθύνουν σε συγκεκριμένες όψεις της Νεολιθικής ζωής (π.χ. σπίτια, διατροφή, εργαλεία, κοσμήματα, πήλινα αντικείμενα), έρχονται σε άμεση επαφή με το αρχαιολογικό υλικό και τους τρόπους ερμηνείας του, ενώ συνεργάζονται προκειμένου να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της δικής τους αρχαιολογικής έρευνας στους συμμαθητές και τους δασκάλους τους.

▪ Δημιουργώντας με τον πηλό

[Προτείνεται για μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού]

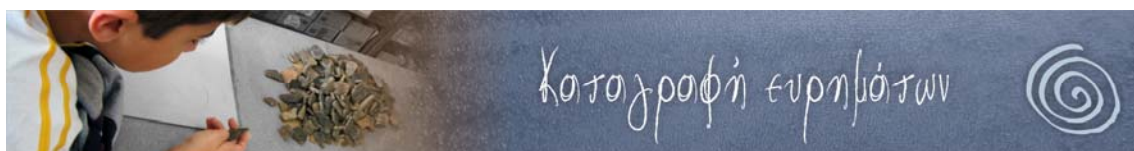

Τα παιδιά μαθαίνουν για τις χρήσεις του πηλού στη Νεολιθική Εποχή, τις τεχνικές κατασκευής των νεολιθικών αγγείων και τα πήλινα αντικείμενα της περιόδου.

Οργανωμένα σε ομάδες, συνεργάζονται προκειμένου να κατασκευάσουν αντικείμενα από πηλό (μικρά αγγεία, ειδώλια, σφραγίδες, ομοιώματα σπιτιών & φούρνων) και προσπαθούν να ερμηνεύσουν κάποια αινιγματικά πήλινα αντικείμενα, βοηθώντας τους αρχαιολόγους να λύσουν μερικά από τα 'μυστήρια' που τους απασχολούν.

▪ Καταγραφή ευρημάτων

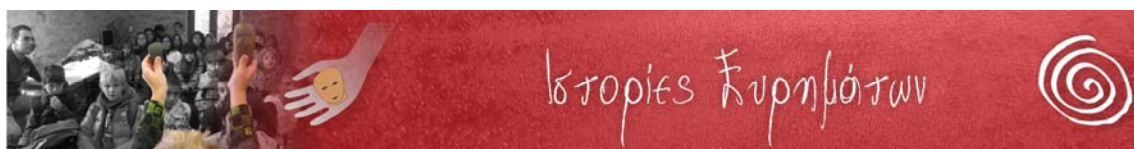
[Προτείνεται για μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού & του Γυμνασίου]

Τα παιδιά αναλαμβάνουν το ρόλο του αρχαιολόγου μέσα στο εργαστήριο. Σε ειδικά διαμορφωμένα δελτία καταγραφής θα καταγράψουν και θα σχεδιάσουν ευρήματα (λίθινα εργαλεία & κεραμική), θα μελετήσουν τα ίχνη κατασκευής τους, θα αναζητήσουν τους τρόπους που χρησιμοποιήθηκαν, θα συνεργαστούν προκειμένου να κολλήσουν τα σπασμένα πήλινα αγγεία. Στόχος είναι να παρακολουθήσουν την πορεία ενός ευρήματος μετά την απομάκρυνσή του από την ανασκαφή και να εξοικειωθούν με τα στάδια της αρχαιολογικής διαδικασίας και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη παραγωγή ιστορικής γνώσης. Στη συνέχεια θα παρουσιάσουν στους συμμαθητές και τους δασκάλους τους τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.

▪ Ιστορίες ευρημάτων/θεατρικό παιχνίδι

[Προτείνεται για μαθητές των πρώτων τάξεων του Δημοτικού]

Διαλέγοντας ένα εύρημα από τις ανασκαφές, οι μαθητές προσπαθούν να συνθέσουν σταδιακά μια ιστορία που να σχετίζεται με αυτό το αντικείμενο και τους ανθρώπους που το χρησιμοποίησαν. Ο κάθε μαθητής προσθέτει ένα στοιχείο που να σχετίζεται με τη ζωή αυτού του αντικειμένου.

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα έχει το ρόλο παιδιών της Νεολιθικής Εποχής, ενώ η άλλη ομάδα είναι τα παιδιά της εποχής μας. Οι δύο ομάδες συζητούν για τον τρόπο ζωής τους, την καθημερινότητά τους, τα σπίτια τους, τα αντικείμενα και τα εργαλεία που χρησιμοποιούν, τις ασχολίες και τις δουλειές των γονιών τους και τα παιχνίδια τους.

▪ Επιφανειακή έρευνα (δράση πεδίου)

[Προτείνεται για μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού & του Γυμνασίου]

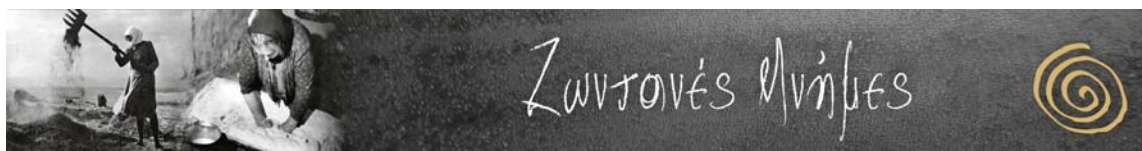
Με την επιφανειακή έρευνα οι αρχαιολόγοι εντοπίζουν σε μια συγκεκριμένη περιοχή τα ευρήματα που μαρτυρούν την ύπαρξη ανθρώπινης παρουσίας στο παρελθόν. Με βάση τα ευρήματα αυτά υπολογίζουν περίπου τη χρονολόγηση και την έκταση των αρχαιολογικών θέσεων, χωρίς να γίνει ανασκαφή.

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική δράση τα παιδιά σε ρόλο αρχαιολόγου πραγματοποιούν επιφανειακή έρευνα στο δυτικό τμήμα του Νεολιθικού Οικισμού Αυγής που δεν έχει ακόμα ανασκαφτεί. Πριν το πεδίο οι μαθητές ενημερώνονται για τις επιφανειακές έρευνες και τη σημασία τους για την επιστήμη της αρχαιολογίας και προετοιμάζονται για την έρευνα που θα πραγματοποιήσουν (μελέτη χάρτη, χωρισμός σε ομάδες, προετοιμασία εξοπλισμού). Στη συνέχεια πραγματοποιείται η επιφανειακή έρευνα στο δυτικό τμήμα του Νεολιθικού Οικισμού Αυγής, όπου τα παιδιά -με τη βοήθεια και επίβλεψη των αρχαιολόγων- συλλέγουν τα αρχαιολογικά ευρήματα από το χώρο. Ακολουθεί η επεξεργασία και η αξιολόγηση των ευρημάτων στο εργαστήριο.

Η δράση θα πραγματοποιηθεί τον Σεπτέμβριο & τον Οκτώβριο για περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων.

▪ Ζωντανές μνήμες (εθνογραφικές δράσεις για ενήλικες & παιδιά)

[Προτείνεται για μαθητές της Ε' και Στ' τάξης του Δημοτικού & του Γυμνασίου]

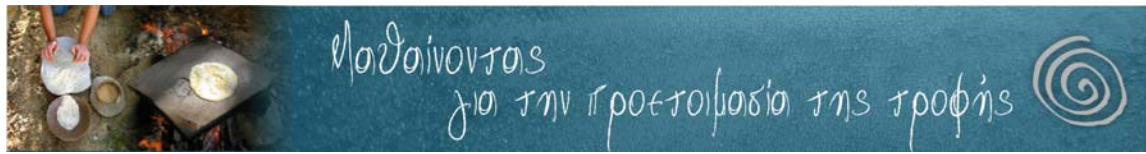

Κύκλος συζητήσεων και δράσεων με τη συμμετοχή ενηλίκων της περιοχής, με στόχο την καταγραφή και διάσωση μαρτυριών για θέματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, γεωργίας, κτηνοτροφίας, παρασκευής, συντήρησης και αποθήκευσης τροφών, καθώς και μαγειρέματος με μεθόδους του πρόσφατου παρελθόντος. Για το 2014 προετοιμάζονται θεματικές ενότητες σχετικές με τους παραδοσιακούς τρόπους μαγειρέματος στην ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς. Η καταγραφή των δράσεων, κυρίως οι συνεντεύξεις των συμμετεχόντων, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν από μαθητές μετά από συνεννόηση με τους συντονιστές του προγράμματος. Επίσης, ενθαρρύνουμε τα σχολεία και τους μαθητές να συμμετέχουν στις δράσεις αποτυπώνοντας και καταγράφοντας τις παραδοσιακές τεχνικές με όποιο τρόπο επιθυμούν.

Οι δράσεις θα πραγματοποιηθούν τον Σεπτέμβριο & τον Οκτώβριο για περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων.

▪ Μαθαίνοντας για την παρασκευή της τροφής

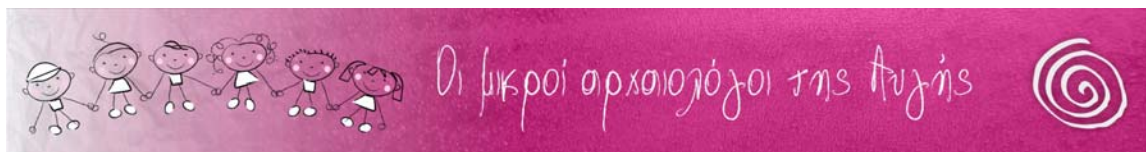
[Προτείνεται για μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού & του Γυμνασίου]

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικές με τις τεχνικές προετοιμασίας της τροφής και μαγειρέματος στη Νεολιθική Εποχή και τον εξοπλισμό της νεολιθικής 'κουζίνας'. Τα παιδιά ενημερώνονται για τους χώρους και τις συνθήκες μαγειρέματος στο Νεολιθικό Οικισμό της Αυγής, για τη διατροφή των νεολιθικών ανθρώπων και τις διαφορές της με το σήμερα, για τα εργαλεία και τα σκεύη που χρησιμοποιούνταν στη Νεολιθική Εποχή για το μαγείρεμα και για τις αρχαιολογικές μεθόδους συλλογής διατροφικών καταλοίπων. Στη συνέχεια τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά σε τροφοπαρασκευαστικές διαδικασίες: αλέθουν σιτάρι με τη χρήση λίθινων τριβείων και τριπτήρων, κοπανούν δημητριακά σε ξύλινο γουδί, ζυμώνουν αλεύρι και φτιάχνουν μικρές πίτες, που θα ψήσουμε σε λίθινες πλάκες. Επίσης, παρακολουθούν τη λειτουργία ενός πήλινου φούρνου, κατασκευασμένου με βάση νεολιθικά παραδείγματα, και το βράσιμο χυλού σε πήλινο αγγείο.

▪ Μικροί Αρχαιολόγοι

[Απευθύνεται κυρίως σε παιδιά προσχολικής ηλικίας]

Παιδιά προσχολικής ηλικίας κοιτούν μέσα από το μαγικό παράθυρο της ιστορίας και βλέπουν πώς ζούσαν οι άνθρωποι 7500 χρόνια πριν από σήμερα. Στη συνέχεια γίνονται οι ίδιοι αρχαιολόγοι και κάνουν 'ανασκαφές' προσπαθώντας να ανακαλύψουν αντικείμενα κρυμμένα μέσα στο χώμα. Παράλληλα, συνεργάζονται για να συναρμολογήσουν σπασμένα αγγεία, να καθαρίσουν αντικείμενα, να τα ζωγραφίσουν στο ημερολόγιο της ανασκαφής και να τα φωτογραφήσουν, ενώ μπορούν να φτιάξουν και μια μικρή έκθεση με τα ευρήματα που ανακάλυψαν. Εναλλακτικά, παίζουν με τον πηλό και φτιάχνουν πήλινα αντικείμενα, όπως μικρά αγγεία, σφραγίδες, ειδώλια ζώων και ανθρώπων. Στη συνέχεια μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ειδώλια για να στήσουν ένα μικρό κουκλοθέατρο, όπου θα παρουσιάσουν σκηνές από την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής.

Γενικές πληροφορίες

Οι εκπαιδευτικές δράσεις θα υλοποιηθούν κατά τα χρονικά διαστήματα **28 Απριλίου - 14 Ιουνίου & 5 Σεπτεμβρίου - 31 Οκτωβρίου 2014**. Οι δράσεις υλοποιούνται στο Κέντρο Τεκμηρίωσης των Ανασκαφών Αυγής και στο πρώην Δημοτικό Σχολείο της

Αυγής και η συμμετοχή σε αυτές είναι δωρεάν. Για δήλωση συμμετοχής ή για διευκρινήσεις θα πρέπει να προηγείται συνεννόηση μεταξύ των αρχαιολόγων-εκπαιδευτών και των Σχολείων.

Τηλ. Επικοινωνίας:

693 6644322 (Δρ Γ. Στρατούλη), 697 2030112 (Τ. Μπεκιάρης)

Επικοινωνήστε μαζί μας και στο anasbek3@gmail.com (Τ. Μπεκιάρης)

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα νέα εκπαιδευτικά προγράμματα, προπαρασκευαστικό υλικό για την επίσκεψή σας και πληροφορίες για το Νεολιθικό Οικισμό Αυγής επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.neolithicavgι.gr .